

PROF. DR.

M. KEMAL OĞUZMAN

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ve

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Merhum Öğretim Üyesi

PROF. DR.

NAMİ BARLAS

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ve

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Emekli Öğretim Üyesi

M E D E N İ H U K U K

GİRİŞ | KAYNAKLAR | TEMEL KAVRAMLAR

31. BASI

İSTANBUL 2025

onikilevha
İLLA İLLUMINATI İLLUMINATI İLLUMINATI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
ÖNCEKİ BAZI BASILARIN ÖNSÖZ'LERİNDEN.....	VII
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR.....	XXIII

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL BAKIŞ

§1.MEDENÎ HUKUKUN ANLAMI VE KONUSU	1
I. "HUKUK" KAVRAMI.....	1
II. KAMU HUKUKU – ÖZEL HUKUK AYIRIMI	4
III. MEDENÎ HUKUKUN ANLAMI	6
IV. MEDENÎ HUKUKUN KONUSU	6
§2.MEDENÎ HUKUKUN DÜZENLENİŞ TARZI BAKIMINDAN	
ÇEŞİTLİ SİSTEMLER	7
I. ROMA – CERMEN SİSTEMİNİN ETKİSİ ALTINDAKİ	
HUKUK DÜZENLERİ.....	8
II. İSLÂM HUKUKUNUN ETKİSİ ALTINDAKİ HUKUK DÜZENLERİ	11
III. İNGİLİZ HUKUKUNUN ETKİSİNİ TAŞIYAN HUKUK	
DÜZENLERİ	12
IV. SOSYALİST PRENSİPLERİN ETKİSİ ALTINDAKİ HUKUK	
DÜZENLERİ	14
V. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA DURUM.....	15

§3.BULUNDUĞUMUZ GRUPTA KANUNLAŞTIRMA HAREKETİ	
VE İSVİÇRE MEDENÎ KANUNU’NUN YAPILIŞI.....	16
I. GENEL BAKIŞ.....	16
II. İSVİÇRE’DE MEDENÎ KANUNUN YAPILIŞI	20
§4.TÜRKİYE’DE MEDENÎ HUKUK ALANINDA	
KANUNLAŞTIRMA HAREKETLERİ VE MEDENÎ KANUN	24
I. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE KANUNLAŞTIRMA..	24
II. TÜRKİYE CUMHURİYETİ DÖNEMİNDE KANUNLAŞTIRMA	
HAREKETİ	25
A. İlk Medenî Kanunun Yapılışı.....	25
B. Yeni Bir Medenî Kanun Hazırlama Çalışmaları	29
C. Yeni Türk Medenî Kanununun Kabulü	31
1. Genel Olarak.....	31
2. Yeni Medenî Kanunun Yapısı ve Getirdiği Yenilikler.....	31
a. Biçim Bakımından	31
b. Esas Bakımından	32
3. Yeni Medenî Kanunda Yapılan Değişiklikler	36

İKİNCİ BÖLÜM

MEDENÎ HUKUKUN YÜRÜRLÜK KAYNAKLARI VE UYGULANMASI

§1.HUKUKTA “KAYNAK” KAVRAMI VE MEDENÎ HUKUKUN	
YÜRÜRLÜK KAYNAKLARINA GENEL BAKIŞ	43
I. “KAYNAK” KAVRAMI	43
II. MEDENÎ HUKUKUN YÜRÜRLÜK KAYNAKLARINA GENEL	
BAKIŞ.....	44
§2.KANUNLAR, TÜZÜKLER, YÖNETMELİKLER	48
I. KAVRAMLARA GENEL BAKIŞ.....	48

II. YÜRÜRLÜĞE KOYMA VE YÜRÜRLÜKTEN KALDIRMA	51
III. MEDENÎ HUKUKLA DOĞRUDAN İLGİLİ TEMEL	
DÜZENLEMELER.....	55
A. Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu.....	55
1. Medenî Kanun.....	56
a. Başlangıç.....	56
b. Kişiler Hukuku.....	57
c. Aile Hukuku	58
d. Miras Hukuku	58
e. Eşya Hukuku	59
2. Borçlar Kanunu.....	59
a. Eski Borçlar Kanunu	59
b. Yeni Borçlar Kanunu.....	60
aa. Yeni Bir Borçlar Kanunu Hazırlama Çalışmaları	60
bb. Yeni Türk Borçlar Kanunu'nun Kabulü.....	61
3. Medenî Kanunun Çeşitli Kitapları Arasındaki İlişki ve Medenî Kanun ile Borçlar Kanunu Arasındaki Bağlantı	63
4. Yürürlük Kanunu.....	66
5. Medenî Kanun ve Borçlar Kanunu ile Yakından İlgili Bazı Temel Kanunlarda Yaşanan Gelişmeler	67
B. Diğer Normlar.....	68
IV. KANUNLARIN UYGULANMASI	69
A. Kanunda Uygulanacak Hükmün Bulunması.....	69
1. Kanun Hükmünün Düz ve Zıt Anlam İtibariyle Kapsamı	69
2. Kanun Hükümlerinin Yorumlanması	71
a. Yorum Kavramı ve Çeşitleri.....	71
b. Yorumda Başvurulacak Yöntemler (Yorum Metodları)	71

c. Medenî Kanunumuzun Benimsediği Esas ve Kanun Hükümlerinin Yorumlanmasında Dikkate Alınacak Unsurlar	74
3. Bulunan Hükümün Uygulanabilir Olması	83
a. Yer İtibariyle Uygulanabilir Olma	83
b. Zaman İtibariyle Uygulanabilir Olma	84
aa. Kanunların Zaman Açısından Uygulama Alanı	84
bb. Kanunların Çatışması	89
c. Nitelik İtibariyle Uygulanabilir Olma	91
aa. Emredici Hukuk Kuralları	92
bb. Yedek Hukuk Kuralları	95
B. Bulunan Hükümün Uygulanış Tarzı ve Hâkimin Takdir Yetkisini Kullanması	96
1. Genel Olarak	96
2. Hâkimin Takdir Yetkisini Kullanması	98
C. Kanunda Uygulanabilir Hüküm Bulunmaması: Kanun Boşluğu	104
1. Anlamı	104
2. Kanun Boşluklarının Çeşitleri	108
a. Bilinçli Boşluklar – Bilinçsiz Boşluklar	108
b. Açık Boşluklar – Örtülü Boşluklar	111
c. Gerçek Boşluklar – Gerçek Olmayan Boşluklar	112
3. Kanun Boşluğu Bulunmasının Sonuçları	114
§3. ÖRF VE ÂDET HUKUKU	114
I. KAVRAM	114
II. BİR ÖRF VE ÂDET HUKUKU KURALININ DOĞUMU İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR	116
III. ÖRF VE ÂDET HUKUKUNUN ROLÜ	119
§4. HÂKİM TARAFINDAN YARATILAN HUKUK	122
I. GENEL BAKIŞ	122

II. HÂKİMİN HUKUK YARATMASININ ŞARTLARI.....	124
III. HÂKİMİN HUKUK YARATIRKEN UYGULAYACAĞI YÖNTEM	125
IV. HÂKİMİN HUKUK YARATIRKEN YARARLANACAĞI İMKÂNLAR.....	128
V. HÂKİMİN YARATTIĞI HUKUK KURALININ ROLÜ	132
§ 5. MEDENÎ HUKUK UYGULAMASINDA BİLİMSSEL	
GÖRÜŞLERİN VE YARGI KARARLARININ ROLÜ	133
I. GENEL BAKIŞ.....	133
II. DOKTRİNDE YER ALAN BİLİMSSEL GÖRÜŞLER	134
A. Anlamı.....	134
B. Eser Tipleri.....	135
C. Doktrinin Rolü.....	137
D. Hâkimin Doktrinindeki Bilimsel Görüşlerden Yararlanması	137
III. YARGISAL İÇTİHATLAR.....	143
A. Anlamı.....	143
B. Mahkeme Kararlarının Çeşitleri	143
1. Kararın Niteliği Bakımından	143
2. Kararı Veren Mahkeme Bakımından.....	144
C. Hâkimin Mahkeme Kararlarından Yararlanması.....	147
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
MEDENÎ HUKUKUN BAZI TEMEL KAVRAMLARI	
§ 1. “HAK” KAVRAMI.....	151
I. TERİM.....	151
II. HAK KAVRAMINI AÇIKLAYAN GÖRÜŞLER	152

§2. HAKLARIN ÇEŞİTLERİ 154

I. PARA İLE ÖLÇÜLEBİLEN DEĞERİ BULUNUP BULUNMAMASI AÇISINDAN: MALVARLIĞI HAKLARI – KİŞİ VARLIĞI HAKLARI	155
A. Malvarlığı Hakları.....	155
1. Alacak Hakları	156
2. Aynî Haklar.....	157
a. Eşya Üzerinde Sağlanan Yetki.....	158
b. Eşya Üzerinde Doğrudan Doğruya Hâkimiyet	163
c. Herkese Karşı İleri Sürülebilirlik.....	167
3. Maddî Değeri Olan Yenilik Doğuran Haklar	168
4. Fikrî Haklar	169
B. Kişi Varlığı Hakları.....	170
II. İLERİ SÜRÜLEBİLECEĞİ ÇEVRE AÇISINDAN: MUTLAK HAKLAR - NİSBÎ HAKLAR.....	171
A. Mutlak Haklar	171
B. Nisbî Haklar.....	171
1. Alelâde Nisbî Haklar.....	172
2. Etkisi Güçlendirilmiş Nisbî Haklar	172
III. KULLANILMASININ ETKİSİ BAKIMINDAN: ALELÂDE HAKLAR - YENİLİK DOĞURAN HAKLAR	174
A. Yenilik Doğuran Hakların Çeşitleri	175
1. Yöneldiği Sonuç Açısından	175
a. Kurucu Yenilik Doğuran Haklar	175
b. Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar	177
c. Bozucu Yenilik Doğuran Haklar	177
2. Hakkın Kullanılış Tarzı Bakımından.....	177
B. Yenilik Doğuran Hakların Ortak Özellikleri	178
IV. KULLANMA YETKİSİ AÇISINDAN: KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI OLAN VE OLMAYAN HAKLAR	180

V. BAĞIMSIZ OLUP OLMAMA AÇISINDAN: BAĞIMSIZ	
HAKLAR - BAĞLI HAKLAR.....	183
A. Bağımsız Haklar	183
B. Bağlı Haklar.....	184
1. Eşyaya Bağlı Haklar	184
2. Alacağa Bağlı Haklar (Fer'i Haklar)	184
3. Borç İlişkisine Bağlı Haklar.....	185
4. Bir Topluluğa Mensup Olmaya Bağlı Haklar.....	185
§3.HAK SAHİBİ	185
§4.HAKLARIN KAZANILMASI VE KAYBEDİLMESİ	186
I. “HUKUKÎ OLAY”, “HUKUKÎ FİİL” VE “HUKUKÎ İŞLEM”	
KAVRAMLARI.....	187
A. Kavramlara Genel Bakış	187
B. Hukukî İşlemler.....	190
1. Hukukî İşlemlerin Türleri.....	190
a. Gerekli İrade Beyanı Adedi Açısından.....	190
aa. Tek Taraflı Hukukî İşlemler	190
bb. İki Taraflı Hukukî İşlemler (Sözleşmeler).....	190
cc. Kararlar	192
dd. Müşterek Hukukî İşlemler	192
b. İrade Beyanının Yöneltilmesi Açısından	194
c. Etki Doğurduğu Alan Bakımından.....	194
d. Malvarlığına Yaptıkları Etki Bakımından	195
aa. Borçlandırıcı İşlemler	196
bb. Tasarruf İşlemleri	196
cc. Kazandırıcı İşlemler.....	198
e. Hüküm İfade Edeceği An Bakımından.....	202
2. Hukukî İşlemin Unsurları	203
a. Hukukî İşlemin Kurucu Unsurları.....	204
aa. Genel Olarak.....	204

bb. “İrade Beyanı” Kavramı	205
cc. İrade Beyanının Çeşitleri.....	208
aaa. Açık ve örtülü irade beyanları – irade beyanı sayılan davranışlar.....	208
bbb. Yöneltilmesi gereken ve gerekmeyen irade beyanları.....	214
ccc. Vasıtalı ve vasıtasız irade beyanları	216
b. Hukukî İşlemin Geçerliliği İçin Aranan Şartlar	217
aa. Her Türlü Hukukî İşlemden Aranan Şartlar	217
aaa. Hukukî işlemi yapan kişi ehliyetli olmalıdır	217
bbb. Hukukî işlemin konusunun, emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlâka, kişilik haklarına aykırı veya imkânsız olmaması gerekir	218
ccc. Hukukî işlemi meydana getiren irade beyanları sağlıklı olmalıdır	219
ddd. İrade beyanları muvazaalı (danışıklı) olmamalıdır	219
bb. Bazı Hukukî İşlemler İçin Aranan Ek Şartlar	220
aaa. Bazı hukukî işlemlerde, irade beyanının bir şekle uyularak yapılması gerekir.....	220
bbb. Tasarruf işlemlerinde, tasarrufta bulunan kişi, tasarruf yetkisine sahip olmalıdır.....	225
ccc. İllî (sebebe bağlı) tasarruf işlemlerinin geçerli olması, ortada buna temel teşkil eden geçerli bir borçlanma işleminin bulunmasına bağlıdır	227
ddd. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde gabin (aşırı yararlanma) durumunun bulunmaması gerekir	227
cc. Bazı Hukukî İşlemlerin Hüküm Doğurması İçin Gereken Tamamlayıcı Unsurlar.....	228
aaa. Ehliyet eksikliğini giderici izin veya onay.	228

bbb. Temsil yetkisi eksikliğinden kaynaklanan noksanlığı giderici onay	228
ccc. Tasarruf yetkisi sınırlamasından kaynaklanan eksikliği giderici izin veya onay	229
ddd. Bir resmî makamın fiili	230
eee. Geciktirici şart	230
fff. Geciktirici vade	231
3. Hukukî İşlemlerin Hükümsüzlüğü	233
a. Yokluk	235
b. Kesin Hükümsüzlük (Butlan)	237
c. İptal Edilebilirlik	246
d. Noksanlık	249
e. Nisbî Etkisizlik	251
II. HAKLARIN KAZANILMA (İKTİSAP) TARZI	252
A. Aslen Kazanma	252
B. Devren Kazanma	253
C. Tesisen Kazanma	255
III. HAKLARIN KAYBEDİLİŞ TARZI	255
§5. HAKLARIN KAZANILMASINDA İYİNİYETİN ROLÜ	262
I. İYİNİYET KAVRAMI	262
II. İYİNİYETİN ROLÜ	267
III. İYİNİYETİN ARANACAĞI Kişi VE İYİNİYETİN ARANACAĞI ÂN	272
A. İyiniyetin Aranacağı Kişi	272
1. Temsil Halinde	273
2. Tüzel Kişilerde	273
3. Tüzel Kişiliği Bulunmayan Kişi Topluluklarında	273
B. İyiniyetin Aranacağı Ân	274
IV. İYİNİYETİN İSPATI	275

§6. HAKLARIN KULLANILMASI VE DÜRÜSTLÜK KURALINA

UYMA ZORUNLULUĞU	278
I. GENEL BAKIŞ.....	278
II. DÜRÜSTLÜK KURALI	280
A. Anlamı.....	280
B. Rolü.....	280
III. HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI	284
A. Anlamı.....	284
B. Hakkın Kötüye Kullanılma Hâlleri	287
1. Temel İlke.....	287
2. Hakkın Kötüye Kullanıldığına İşaret Edebilecek Durumlar.....	291
a. Hakkın Kullanılmasında Meşru Bir Menfaat Bulunmaması.....	291
b. Hakkın Kullanılmasının Hak Sahibine Sağlayacağı Menfaat İle Başkasına Vereceği Zarar Arasında Aşırı Oransızlık Bulunması	294
c. Kendi Ahlâka Aykırı Davranışına Dayanarak Hak Kullanılması.....	295
d. Uyandırılan güvene aykırı davranışta bulunulması	300
C. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Yaptırımı.....	304
IV. DÜRÜSTLÜK KURALI VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞININ UYGULAMA ALANI.....	308
A. Kanunun Yorumlanmasında ve Boşluklarının Doldurulmasında.....	309
B. Kanuna Karşı Hilenin Önlenmesinde.....	310
C. Hukukî İşlemin Oluşması, Yorumlanması ve Tamamlanmasında	312
D. Borçların Doğumunda	323
1. Sözleşme Yapma Zorunluluğu.....	323
2. Yan Borçlar	324
3. Sözleşme Görüşmelerinde Dürüst Davranma Borcu	328

4. Davranış Yükümlülükleri	330
E. Sözleşmelerde Değişiklik Yapılmasında veya Sözleşmenin Sona Erdirilmesinde	331
1. Eski Borçlar Kanunumuz Açısından Durum	331
2. Yeni Borçlar Kanununun Konuya İlişkin Düzenlemesi	337
F. Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanmasında ve Organik Bağ Uygulamasında	337
V. MEDENÎ KANUNUN 2. MADDESİ UYGULANIRKEN GÖZ ÖNÜNDE TUTULACAK ESASLAR	341
§7. HAKLARIN KORUNMASI	345
I. GENEL BAKIŞ	345
II. TALEP	346
III. DÂVA	348
A. Dâva Çeşitleri	349
1. Eda Dâvaları	350
2. Tespit Dâvaları	351
3. Yenilik Doğuran Dâvalar	352
B. Dâvaya Karşı Savunma İmkânları	354
C. Dâvanın ve Savunmanın İspatı	358
1. İspat Yükü	358
2. İspat Konusunda Temel İlke	360
3. Özel Esaslar	363
a. Hâkim Önünde İkrar Edilen Olguların İspatı Gerekmez	363
b. Hayatın Olağan Akışına Uyan (Normal) Olguların İspatı Gerekmez	364
c. Herkesçe bilinen olguların (mâruf ve meşhur vakıaların) ispatı gerekmez	365
d. Kanunî Bir Faraziye veya Karineye Dayanan Kimse, Bunun Kapsamına Giren Konuda İspat Yükünden Kurtulur	365

e. Kanunun, İspat Yükünü Özel Olarak Belirlediği Hâllerde Bu Hükümlerde Yer Alan Esaslar Uygulama Alanı Bulur.....	369
f. İddiasını Resmî Sicil ve Senetlere Dayandıran Kimse İspat Yükünü Yerine Getirmiş Olur.....	370
4. Özel Olarak: Resmî Sicil ve Senetlerin İspat Gücü	370
IV. CEBRÎ İCRA	374
V. HAKKINI KENDİ GÜCÜ İLE KORUMA	377
A. Haklı Savunma.....	377
B. Zorunluluk (İztırar) Hâli	379
C. Hakkını Korumak İçin Kuvvet Kullanma.....	380
VI. UĞRANILAN ZARARI TAZMİN ETTİRME	381
KAYNAKLAR	383
KAVRAM İNDEKSİ	407
KANUN MADDELERİ İNDEKSİ.....	417